S28T

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2004

TÍREOLAÍOCHT - ARDLEIBHÉAL

DÉ LUAIN, 14 MEITHEAMH - TRÁTHNÓNA, 1.30 GO 3.30

ROINN 2 (90 MARC)

Freagair **TRÍ** cheist.

Tá **ROINN 1** den pháipéar seo ar fhillteán ar leithligh mar a bhfuil spásanna le haghaidh do chuid freagraí.
Cuimhnigh le do thoil go gcaithfear an fillteán a thabhairt ar ais le do leabhrán freagraí.

THALL →

ROINN 2

1. **TÍREOLAÍOCHT UIRBEACH**

A. **Scrúdaigh tábla na n-Ionad Uirbeach leis an Fás is Tapúla in Éirinn (lasmuigh de BÁC).**

Taispeánann na figiurí athrú daonra idir 1981 agus 1996.

Ionad	Athrú %
Bré	22.2
Leamhcán	-
Sórd	100.3
An Uaimh	15.0
Droichead Nua	24.7
Léim an Bhradáin	44.5
Mullach Íde	47.8
An tInbhear Mór	-1.0
Nás	68.7
Port Mearnóg	11.4
Na Clocha Liatha	34.3
Baile Bricín	26.3
Na Sceirí	26.7
Baile Átha Í	-4.7
Cill Mhantáin	36.5
Cill Droichid	168.1
Cill Dara	6.5
Ros-Éo	40.5
Ceannanas Mór	-3.3
Baile Átha Troim	24.9
Mágh Nuadhat	151.7
Cill Dhéagláin	115.0

(i) Cuir in ord rangaithe na **ceithre** hionaid uirbeacha leis an fás is tapúla. (4)

(ii) Ag tagairt do ionad uirbeach **amháin** in Éirinn, a bhfuil staidéar déanta agat air, mínigh na fachtóirí ba chúis lena fhorbairt.

I do fhreagra déan tagairt do:

- Tosca Eacnamaíocha
- Tosca Sóisialta
- Tosca Riaracháin (12)

B. Scrúdaigh an léaráid a thaispeánann forbairt uirbeach agus freagair na ceisteanna seo a leanas:

Forbairt Uirbeach

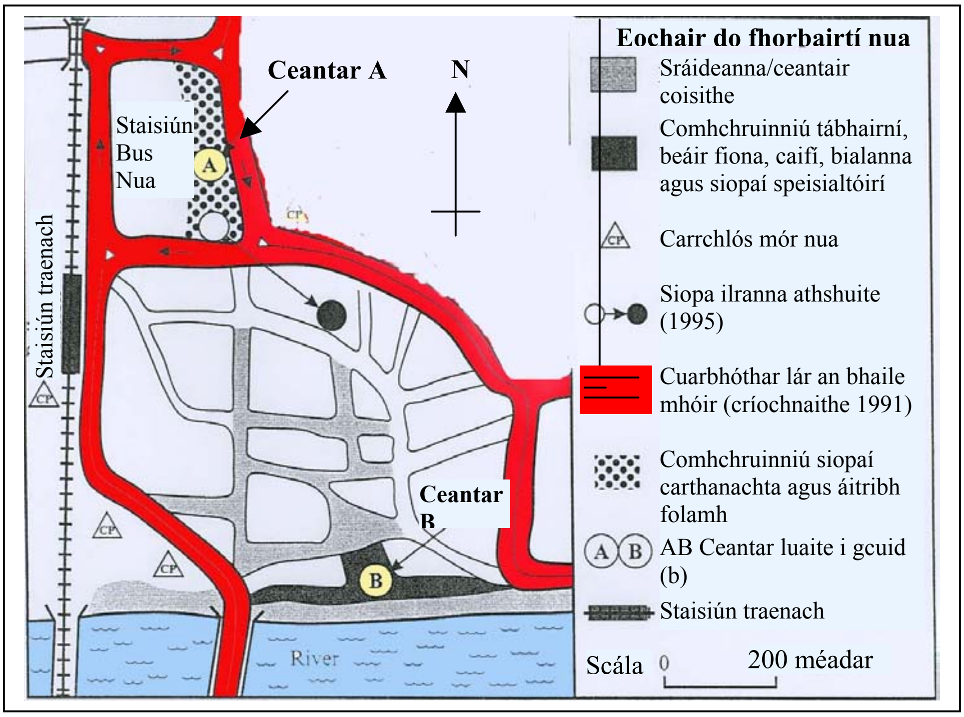

(i) Cén fhianaise atá ann go bhfuil bainistiú tráchta mar chuid thábhachtach de phleanáil an ionaid uirbigh seo ag an comhairle áitiúil? (4)

(ii) Mol **dhá** chúis gur cosúil go bhfuil an ceantar marcáilte **B** ag forbairt agus an ceantar marcáilte **A** ag dul i léig. (4)

(iii) I mbaile mór a bhfuil staidéar déanta agat air, imlínigh forbairt **amháin** le déanaí a chabhraigh réiteach a fháil ar na fadhbanna a bhaineann le sraoilleáil uirbeach **nó** le hAthnuachan / Athfhorbairt uirbeach. (6)

(30 marc)

THALL →

2. DÁILEADH DAONRA AN DOMHAIN

A. "Tá daonra an domhain dáilithe go míchothrom thar dhromchla an domhain."

Scrúdaigh an léarscáil S.0. agus freagair na ceisteanna seo a leanas.

(i) Mol cúis **amháin** don dlús daonra íseal sa chearnóg eangaí **G** 25 15.

(ii) Mól cúis **amháin** don dlús daonra nios airde sa chearnóg **G** 27 16. (4)

B. Ag tagairt do **thír** a bhfuil staidéar deanta agat air:

(i)
- Ainmnigh réigiún **amháin** le dlús daonra ard.
- Ainmnigh réigiún **amháin** le dlús daonra íseal. (4)

(ii)
- Déan cur síos ar chúis **amháin** don dlús daonra ard agus mínigh é.
- Déan cur síos ar chúis **amháin** don dlús daonra íseal agus mínigh é. (12)

C. "Bíonn tionchar ag dlús daonra ceantair ar thíreolaíocht sóisialta agus eacnamaíoch an cheantair sin."

Ag tagairt do cheantar le dlús daonra ard **NÓ** do cheantar le dlús daonra íseal, pléigh **dhá** fhadhb a d'fhéadfadh tarlú. (10)

(30 marc)

3. MEASCÁN TÍREOLAÍOCH

Freagair **trí** cinn díobh seo a leanas **A, B, C, D**

A. Tíreolaíocht Fhisiceach: Carraigeacha

(i) Scrúdaigh an léaráid de Bholcán agus ainmnigh na codanna A, B, agus C (3)

Léaráid de Bholcán

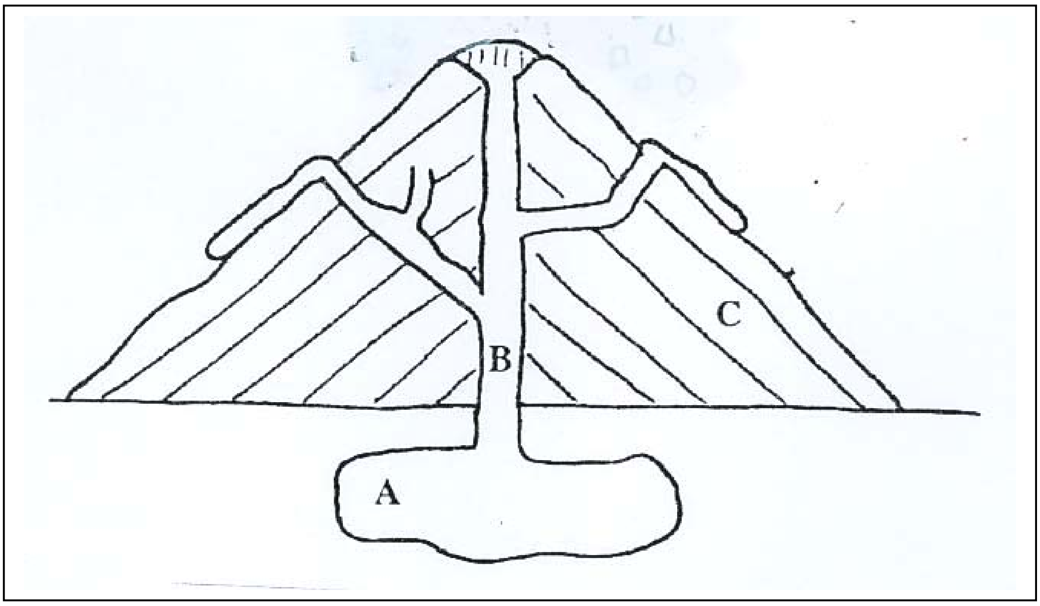

(ii) **"An toradh a bhíonn ar Bholcáin ná foirmíocht Bhruthcharraigeacha."**

Roghnaigh Bruthcharraig **amháin** agus mínigh conas a foirmíodh í. (3)

(iii) **"Tá carraigeacha úsáideach le haghaidh gníomhaíochtaí eacnamaíocha."**

Ainmnigh agus mínigh **dhá** shlí gur féidir carraigeacha a úsáid i ngníomhaíochtaí eacnamaíocha. (4)

B. Fuinneamh

(i)
- Ainmnigh **dhá** limistéar amach ó chósta na hÉireann ina bhfuil gás nádúrtha faighte.
- Ainmnigh foinse thábhachtach ghágis nádúrtha in áit éigin eile san Eoraip.
- Ceanglaíonn idirnascaire gáis Éire le tír eile. Cé acu tír? (4)

(ii) **"Bíonn torthaí dearfacha agus torthaí diúltacha ag baint le fionnachtain gháis nádurtha i limistéar ar bith."**

Déan cur síos ar thoradh dearfach **amháin** agus ar thoradh diúltach **amháin** a bhaineann le fionnachtain gháis nádurtha i limistéar agus mínigh iad. (6)

THALL →

C. Iascaireacht

GABHÁIL ÉISC NA hÉIREANN (Tonaí)

SAGHAS ÉISC	1997	1998	1999	2000
Trosc	5,706	5,294	3,860	2,928
Scadán	57,155	58,248	45,334	42,114

(i) Déan cur síos ar an dtreocht a thaispeánann na figiúirí sa tábla. (2)

(ii) Mínigh **dhá** chúis go raibh ró-iascaireacht in uiscí na hÉireann. (4)

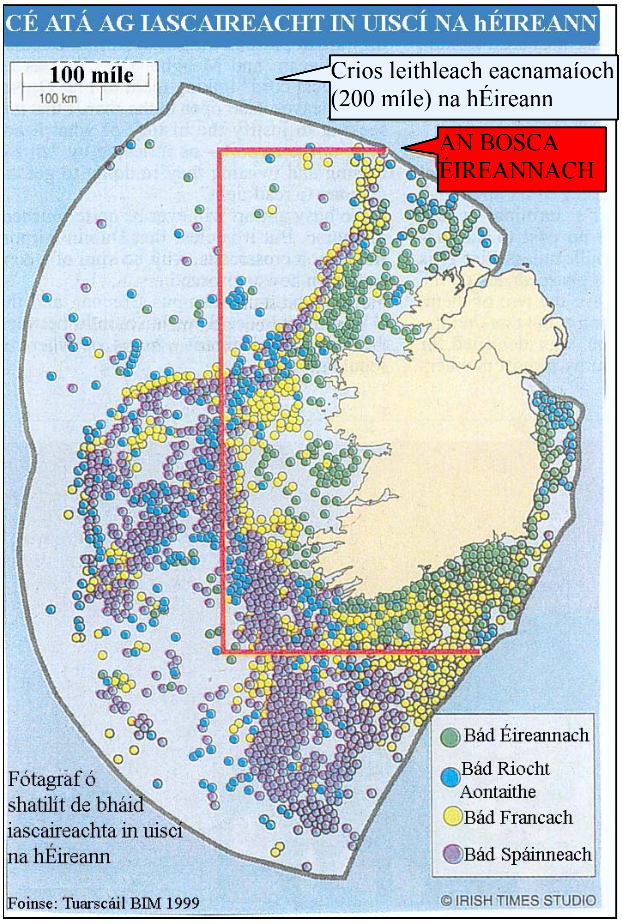

(iii) **"Is é atá sa Bhosca Éireannach ná modh chun na stoic éisc a chaomhnú."**

- Seachas Éire agus an Ríocht Aontaithe, ainmnigh tír **amháin** eile a bhfuil báid leo ag iascaireacht sa Mhuir Cheilteach. (2)

- Ainmnigh agus déan cur síos ar mhodh **amháin** eile gur féidir a úsáid chun stoic éisc a chaomhnú. (2)

D. Aimsir

Scrúdaigh léaráid an stáisiúin aimsire.

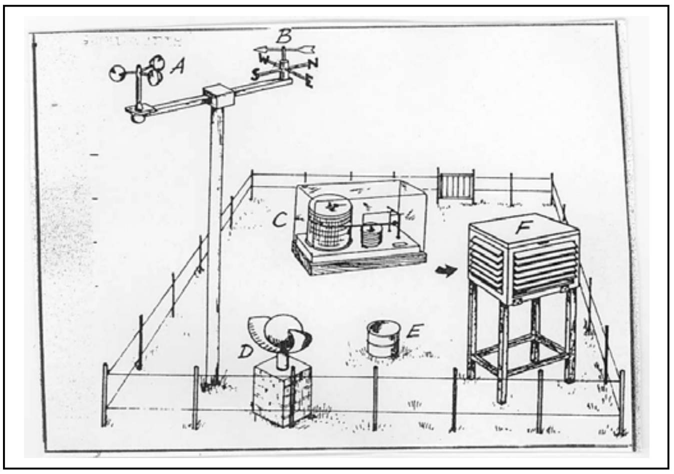

(i) Ainmnigh aon **ceithre** cinn de na huirlisí aimsire le lipéid orthu mar seo leanas: A, B, C, D, E, F (4)

(ii) Mínigh conas a d'úsáidfeá aon **dá** cheann de na huirlisí chun an aimsir a bhreacadh síos (a thaifeadadh). (4)

(iii) Mínigh cén fáth a bhfuil réamhaisnéisí cruinne aimsire tábhachtach do aon **bheirt** díobh seo a leanas: (2)

- Feirmeoir
- Tiománaí lorraí fad-achar
- Píolóta aerlíne
- Criú trálaeir

4. SUIRBHÉIREACHT ORDANÁIS AGUS AERFÓTAGRAF

Déan staidéar ar an léarscáil S.O., ar an eochair a thugtar agus ar an Aerfótagraf.
(nóta: ba chóir suíomh san fhótagraf a thabhairt ag úsáid na téarmaí: réamhionadar dheis, cúlionad ar clé ┐ rl.)

A. Tarraing sracléarscáil den cheantar atá léirithe san **Aerfótagraf.**

Taispeán agus ainmnigh na gnéithe seo a leanas:

- Abhainn na Muaidhe agus dhá dhroichead.
- Dhá shráid.
- Eaglais le spuaic.
- Eastát Tionsclaíoch.
- Ceantar ina bhfuil sraith neamhscoite tithe.
- Ionad siopadóireachta agus carrchlós. (12)

B. Cuireann Béal an Átha morán seirbhísí ar fáil.
Ag tagairt don léarscáil S.O. amháin, deán cur síos ar thrí cinn de na seirbhísí sin.

C. Tá sé molta an talamh dearóil ar an dá thaobh den abhainn san lár dheis a ath-fhorbairt.

(i) Mol úsáid oiriúnach don talamh seo.

(ii) Mínigh **dhá** chúis le do rogha. (6)

(30 marc)

5. ÉAGOTHROIMÍ DOMHANDA

Staitisticí dhaonra do thíortha roghnaithe.

1	2	3	4	5	6
Tír	**Rátaí beireatais do 1,000**	**Rátaí básmhaireahta naoínán do 1, 000**	**Olltáirgeacht Náisiúnta per capita $ Meiriceá**	**Ionchas saoil ag am breithe (blianta)**	**Litearthacht bhaineann %**
An Mhaláiv	54	147	180	48	34
An India	31	95	340	59	29
Maracó	36	69	880	61	22
Peiriú	31	79	1 010	62	78
An Airgintín	20	30	2 160	71	95
An Phortaingéil	12	13	4 250	75	80
Éire	16	8	8 710	74	>95
An Ísiltír	12	7	15 920	77	>95
An Eilbhéis	12	7	29 880	78	>95
An Danmhairg	11	8	20 450	75	>95

A. **(i)** Ainmnigh **dhá** thír i mbéal forbartha ón liosta thuas. (2)

(ii) Mínigh **dhá** chúis le do rogha. (6)

B. Tá a lán tosca freagrach as forbairt eacnamaíoch a chosc agus ina measc tá:

- Athrú Aeráide
- Fás an Daonra
- Caiteachas ar Airm
- Cogadh
- Coilíniú

Mínigh conas a chuir aon **trí** cinn de na tosca thuas cosc le forbairt eacnamaíoch i dtír a bhfuil staidéar déanta agat air. (12)

C. Scrúdaigh an fógrán do GOAL ag lorg cúnaimh don Aetóip.

(i) Déan cur síos ar an saghas cúnaimh a theastaíonn ó mhuintir na hAetóipe láithreach.

(ii) Déan cur síos ar an saghas cúnaimh a bheidh ag teastáil do fhorbairt sa todhchaí. (10)

(30 marc)